

Lausunto Hämeen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle liittyen Forssan kaupungin jätelautakunnan toiminnasta tehtyyn valvontapyyntöön

Hämeen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on pyytänyt Forssan kaupungin jätelautakunnalta lausunnon liittyen valvontapyyntöön, jossa pyydetään Hämeen ELY-keskusta velvoittamaan Forssan kaupungin jätelautakuntaa tekemään jätelain (646/2011) mukaisen päätöksen sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä.

Forssan kaupungin jätelautakunnan toimialueen (Akaa, Eura, Forssa, Huittinen, Humpilla, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Säskylä, Tammela, Urjala ja Ypäjä) sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmän tilaa on selvitetty vuosina 2019 ja 2023 valmistuneilla kuljetusjärjestelmäselvityksillä, jotka on tehnyt Ramboll Finland Oy. Toimialueen kunnista Eurassa, Huittisissa ja Säskylässä on jätelain 37 §:n mukainen kuljetusjärjestelmäpäätös kiinteistön haltijan järjestämästä kuljetuksesta. Lopuissa toimialueen kunnissa on käytössä vuoden 1993 jätelain mukainen sopimusperusteinen kuljetus. Kuljetusjärjestelmäselvitykset koskevat kaikkia toimialueen kuntia, sillä jätelain 37 §:n 3 mom mukaisesti jätelautakunnan on seurattava jätelaissa kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle asetettujen ehtojen täyttymistä.

Vuonna 2023 valmistuneen kuljetusjärjestelmäselvityksen mukaan toimialueen perusmaksuvelvollisista kiinteistöistä jätehuoltoon liittyneenä on 78 %. Todellisuudessa liittymisaste on korkeampi, koska tulokseen vaikuttivat mm. kuljetustiedoissa olevista osoitevirheistä johtuvat paikannusvirheet. Selvityksen mukaan rekisteritietojen puutteista huolimatta liittymisprosentti antaa riittävän oikean kuvan palvelun kattavuudesta. Selvityksen kuntakohtaisten tietojen perusteella voidaan laskea, että paikkaavaan jätteenkuljetukseen kuuluu noin 7 % toimialueen perusmaksuvelvollisista kiinteistöistä. Paikkatietotarkastelun perusteella voitiin havaita, että Somerolla on alueita, joilla sekalaisen yhdyskuntajätteen tyhjennyksiä tehdään vain paikkaavan jätteenkuljetuksen toimesta.

Kuljetusjärjestelmäselvityksessä selvitettiin toimialueen hintatasoa jätteenkuljetusyrityksille tehdyllä kyselyllä. Kyselyyn vastasi 7 kuljetusyritystä, joiden tyhjennykset vastaavat noin 50 %:a toimialueen tyhjennyksistä. Koska kattavien hinta-analyyysien tekeminen ei onnistunut toimitettujen tietojen perusteella, hyödynnettiin hinta-analyyysissa vuoden 2019 kuljetusjärjestelmän hintatietoja siten, että vuoden 2019 hintatietoihin tehtiin indeksikorotus vuoteen 2022. Selvityksen mukaan hintatiedot eivät vastaa tarkasti alueen todellista tilannetta, mutta antavat riittävän oikean kuvan alueen hintatasosta.

Kuljetusjärjestelmäselvityksen mukaan jätelain ehdot kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen osalta täyttyvät Huittisissa, Jokioisissa, Loimaalla, Oripäässä, Sastamalassa ja Urjalassa. Jätelain ehtojen täyttymisestä ei ole varmuutta Akaassa, Eurassa, Forssassa, Humpilassa, Kosken Tl:ssä, Punkalaitumella, Somerolla, Säskylässä ja Ypäjällä. Jätelain ehdot eivät täyty Tammelassa. Selvityksen mukaan jätelain ehtojen täyttymistä olisi mahdollista varmentaa asukaskyselyllä niiden kuntien osalta, joissa ei ole varmuutta jätelain ehtojen täyttymisestä.

Forssan kaupungin jätelautakunta käsitteli kuljetusjärjestelmäasiaa kokouksissa 7.6.2023 § 26 ja 8.11.2023 § 48. Marraskuun kokouksessa jätelautakunta päätti palauttaa sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmän uudelleen valmisteluun. Päätöksen mukaan on tehtävä lisäselvitykset seuraavista asioista:

- hankittava tarkempi selvitys siitä mikä on liittymättömien kiinteistöjen aste tällä hetkellä ja miksi osa kiinteistöistä ei ole liittynyt järjestettyyn jätehuoltoon
- tehtävä asukkaille kysely jätehuollosta asukaskysely hallintolain 41 §:n mukaisesti, jolla pyritään varmentamaan jätelain 37 § ehtojen täyttyminen
- hinnoittelutietoina on käytettävä laajempaa otantaa alueella toimivista yrityksistä

Jätelautakunnan esittelijä ja puheenjohtaja jättivät päätöksestä eriävät mielipiteet. Esittelijän päätösesitys oli seuraava: ”kaikissa toimialueen kunnissa (Akaa, Eura, Forssa, Huittinen, Humppila, Jokioinen, Koski TI, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Säskylä, Tammela, Urjala ja Ypäjä) sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetus järjestetään jätelain 36 §:n mukaisena kunnan järjestämänä kuljetuksena. Siirtyminen kunnan järjestämään kuljetukseen tapahtuu vaiheittain ajalla 1.1.2027-31.12.2027.”

Jätelautakunta on hyväksynyt päätöksellään 17.1.2024 § 2 suunnitelman sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmän tilan lisäselvitysten toteuttamisesta. Jokaiseen toimialueen kuntaan lähetetään 100 kpl selvityspyyntöjä jätehuoltoon liittymättömille kiinteistöille. Tällä tavoin pyritään mm. selvittämään liittymättömyyden juurisyitä. Ramboll Finland Oy tekee hintatietojen lisäselvityksen, jonka avulla pyritään selvittämään tarkemmin toimialueen hintatasoa. Lisäselvitys sisältää myös asukaskyselyn, jonka avulla pyritään hintatason lisäksi selvittämään, erotellaanko kuntalaisten jätelaskuissa jätelain mukaisesti jätteen käsittely ja kuljetus sekä selvitetään tyytyväisyyttä jätteenkuljetukseen.

Valvontapyyynnössä esitetty väite siitä, että toimialueen jätehuoltoa ei ole pystytty vuosikausiin kehittämään juuri lainkaan, on totta. Jätehuollon kehittäminen on todella haastavaa tilanteessa, jossa suurimmassa osassa toimialueen kunnista ei ole lainvoimaista päätöstä sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä. Hallinto-oikeuden päätöksen (diaarinumero 01228/14/5149) mukaisesti myöskään paikkaavaa jätteenkuljetusta ei voida lopettaa ennen sekalaisen yhdyskuntajätteen lainvoimaista kuljetusjärjestelmäpäätöstä.